

Paper ActiZ - Digitale ontwikkelingen in de zorg

13 mei 2026

De zorg voor ouderen in Nederland verandert. De vergrijzende samenleving is geen toekomstbeeld maar dagelijkse realiteit. Overal in het land ontstaan passende woonvormen en zorgzame gemeenschappen en steeds vaker ondersteunt technologie ouderen en chronisch zieken in hun zelfstandigheid. Ook de half miljoen professionals en grote aantallen vrijwilligers in de zorg voor ouderen leveren hieraan een onmisbare bijdrage. De grens van wat wij van hen kunnen vragen is echter wel bereikt. Er zijn politieke keuzes nodig om ook in de toekomst zorg te kunnen bieden aan de ouderen en chronisch zieken die hier het meest op aangewezen zijn. De inzet van digitale middelen is essentieel om de zorg voor ouderen duurzaam beschikbaar te houden. Het uitgangspunt daarbij is digitaal waar het kan en persoonlijk waar het moet.

Van zorgketen naar gezondheidsnetwerk: kies voor echte transformatie

De digitale ontwikkelingen zijn versnipperd en komen traag tot stand. Een fundamentele omslag is nodig: van denken in losse zorgketens naar samenwerken in regionale gezondheidsnetwerken op basis van landelijke standaarden. Om deze beweging mogelijk te maken is versnelling, duidelijke regie, structurele financiering en praktische uitvoerbaarheid noodzakelijk.

Toekomstbestendigheid: Onze systemen moeten, net als de beweging van zorg naar gezondheid, worden ingericht vanuit gezondheid en preventie in plaats van ziekte en herstel. Dit vraagt om een fundamentele omslag naar een gezondheidsstelsel en een toekomstbestendig gezondheidsinformatiestelsel. Voorstellen moeten daarom aansluiten op ontwikkelingen zoals de European Health Data Space (EHDS) en gegevensuitwisseling en databeschikbaarheid in gezondheidsnetwerken.

- *Versnelling naar het volgende niveau van de Nationale Visie en Strategie op het Gezondheidsinformatiestelsel is noodzakelijk, zodat we niet blijven investeren in tijdelijke oplossingen, maar in duurzame vernieuwing.*

Praktijktoets: De praktijk moet altijd het uitgangspunt zijn bij digitale transformatie in de zorg. Digitale oplossingen zijn pas waardevol als ze daadwerkelijk werkbaar zijn voor zorgprofessionals, cliënten en naasten. Daarom is een praktijktoets essentieel: niet technische mogelijkheden, maar praktische toepasbaarheid moet leidend zijn. Oplossingen die op papier goed lijken, maar in de dagelijkse praktijk niet uitvoerbaar zijn, leiden tot inefficiëntie en onnodige verspilling van tijd en middelen.

- *Daarom pleit ActiZ voor structurele betrokkenheid van zorgprofessionals bij de ontwikkeling van nieuwe kaders, zodat digitalisering de zorg ondersteunt in plaats van belemmert en versnipperde regelingen en extra administratieve lasten worden voorkomen.*

Weerbaarheid en soevereiniteit: Zijn onze systemen robuust en onafhankelijk genoeg om te functioneren zonder structurele afhankelijkheid van grote buitenlandse ICT-organisaties? Digitale soevereiniteit is geen luxe, maar een randvoorwaarde voor een zorginfrastructuur die ook op de lange termijn betrouwbaar is.

Wet- en regelgeving: Maak de EHDS leidend

De afgelopen jaren zijn nieuwe kaders ontwikkeld, zoals de EHDS. Dat vraagt om herziening van bestaande afspraken om versnippering te voorkomen. Voor zorgorganisaties is momenteel onduidelijk welke regelgeving leidend is: de EHDS of de Wegiz. Deze onduidelijkheid belemmert de uitvoering en

leidt ertoe dat beschikbare middelen niet optimaal worden benut, waardoor vertraging ontstaat in het behalen van de doelstellingen.

ActiZ pleit daarom voor een duidelijke keuze: maak de EHDS leidend en beoordeel welke onderdelen van de Wegiz hierop aansluiten. De EHDS biedt een wettelijk kader voor databeschikbaarheid dat voorrang heeft op nationale regelgeving. Door de EHDS als basis te nemen, ontstaat meer samenhang en kunnen zorgorganisaties hun schaarse tijd en capaciteit effectief inzetten.

In dat kader plaatst ActiZ vraagtekens bij de meerwaarde van het voortzetten van de huidige Informatiestandaard Basisgegevensset Zorg (BGZ) in de huidige vorm. De EU Patient Summary vertoont grote overlap met de BGZ. Een Nederlandse variant van deze Patient Summary voldoet aan Europese eisen en sluit aan bij de Nederlandse praktijk.

- *Voer een landelijke toets uit op Wegiz-initiatieven en stop of vervang initiatieven die niet bijdragen aan de beoogde toekomstvisie, met oplossingen die passen binnen de EHDS. Zo ontstaat focus en komt capaciteit vrij bij zorgorganisaties voor hun kerntaken.*

Financiering: Van tijdelijke subsidies naar structurele bekostiging

Digitalisering is geen tijdelijk project, maar een structureel onderdeel van toekomstbestendige zorg. Vanuit Europa, het kabinet en de samenleving wordt veel van zorgorganisaties gevraagd, terwijl de middelen en capaciteit om hieraan te voldoen niet altijd beschikbaar zijn. AI-toepassingen, elektronische cliëntendossiers en veilige gegevensuitwisseling vragen allemaal om investeringen in ontwikkeling, scholing en onderhoud.

Digitalisering wordt nu vooral gefinancierd met tijdelijke subsidies die niet alle zorgorganisaties bereiken en geen dekking bieden voor structurele kosten. Veilige digitalisering vraagt, net als vastgoed, om doorlopend onderhoud. Vooral voor kleinere organisaties vormt het aanvragen van subsidies een drempel.

- *Laat de structurele kosten van digitalisering terugkomen in reguliere zorgtarieven en vergoedingen, in plaats van bekostiging op basis van tijdelijke subsidies. Zo maken we veilige digitale oplossingen in de zorg duurzaam beschikbaar.*

Governance: Ministeriële regie op standaardisatie

Binnen het Integraal Zorgakkoord zijn diverse regionale initiatieven gefinancierd met uiteenlopende ICT-oplossingen, terwijl de ambitie juist is om te komen tot één landelijk dekkend netwerk met uniforme standaarden. Deze versnippering belemmert samenhang en gegevensuitwisseling en kan leiden tot nieuwe, kostbare regionale systemen die de verdere ontwikkeling van een samenhangend gezondheidsinformatiestelsel in de weg staan.

Wij roepen het Ministerie van VWS daarom op om regie te nemen op de coördinatie en standaardisatie van ICT-ontwikkelingen: voorkom dat nieuwe regionale silo's ontstaan en borg dat landelijke standaarden leidend zijn bij regionale implementatie.

- *De minister moet erop toe te zien dat geen partijen in de markt hun machtspositie gebruiken om organisaties en regio's zaken te verplichten of te verhinderen die niet in lijn zijn met het door VWS vastgestelde landelijke beleid en de bijbehorende standaarden.*

Contact

Voor meer informatie of vragen, neem gerust contact op:

Emile Stekelenburg - e.stekelenburg@actiz.nl (06-45150903) of Henk Nieweg - h.nieweg@actiz.nl (06-16073265), public affairs ActiZ.